

Erik Johansson läser arkeologi och är ute på en tre veckor lång fältkurs. Här diskuterar han med arkeologen Karl-Magnus Lenntorp.

Arkeologistudenter skriver historia med spadens hjälp

9 november 2009 12:54

[0Bildspel »Uppåkra3.jpgUppåkra4.jpgUppåkra5.jpgUppåkra6.jpgUppåkra7.jpgUppåkra8.jpgUppåkra9.jpg](#)

[Tipsa en kompis](#)

Kort om Uppåkra

Boplats mellan 100 f. Kr. och 1000 e.Kr. Stadsliknande samhälle från 400 e.Kr. med upp till 1000 invånare från alla samhällsskikt.

Starkt fäste för asatron och en viktig handelsplats. Namnet har en religiös koppling. Betyder ungefär ”de himmelska åkrarna”.

De första utgrävningarna gjordes på 1930-talet. Arbetet återupptogs under mitten av 1990-talet. I år grävs hövdingens hus ut.

Strax utanför Hjärup, mitt i betfälten, ligger Uppåkra. Nu håller forskare på att undersöka platsen som var Skånes maktcentrum under tusen år.

För arkeologistudenterna är det en chans att byta böckerna mot spade och tusenåriga avfallshögar. Klicka på “Bildspel” för fler bilder.

Det blåser friskt uppe på höjden där järnåldersboplatsen en gång låg. Längs med horisonten möter de vidsträckta åkrarna himlen.

– Det har varit öppet landskap här sedan bronsåldern. Fientliga styrkor har inte kunnat smyga sig på invånarna i Uppåkra, säger Karl-Magnus Lenntorp, arkeolog vid Kulturen i Lund. Han har deltagit i utgrävningarna sedan år 2000.

Vid tiden för Kristi födelse och tusen år framåt var Uppåkra Skånes politiska och religiösa centrum. Runt 1000-talet försjönk det i glömska för att inte återfinnas förrän vid ett gårdsbygge på 1930-talet. Men det dröjde ända till 1996 innan utgrävningsarbetet satte igång på allvar.

Söker med metalldetektor

Från andra utgrävningar har arkeologer en bra bild av hur den vanliga järnåldersmänniskan levde. I Uppåkra valde de att i stället söka efter hövdingens hus för att få en bild av järnålderns maktpersoner.

– Först sökte vi av hela området med metalldetektor. Utifrån fynden och fyndplatserna kan man dra slutsatser. Till exempel utifrån vart man hittar flest och finast fynd, berättar Karl-Magnus Lenntorp. Men till följd av hundratals år av jordbruk var fyndmaterialet väl spritt. Arkeologerna fick ta till en annan metod. De analyserade kulturlagren. Kulturlager kallas det som bildas när människor bor på en plats. Det består bland annat av ben, sot, trasiga föremål och byggnadsrester.

– Där de tjockaste kulturlagren finns, finns oftast centret, säger Karl-Magnus Lenntorp. Det var så man hittade kulthuset. Byggnaden var centrum för asatro och därmed en av bosättningens viktigaste platser. Här hölls blot, en form av offerceremoni, där såväl djur som vapen och människor offerades. Fortsatta grävningar runt kulthuset gav utdelning. Nu tror arkeologerna att de har hittat hövdingens hus.

Olika erfarenhet

Ända sedan det arkeologiska arbetet påbörjades har studenter kommit hit för att öva grävfärdighet.

– Det är intensivt i början, innan alla har kommit igång, tycker Karl-Magnus Lenntorp. Några har grävt en del tidigare, andra har aldrig hållit i en spade.

Ett stort vitt tält av presenningar skyddar besökare och arkeologer från regn och blåst. Inne i tältet sitter en grundskoleklass bänkade. De lyssnar på guiden som berättar om den mäktiga boplatsen. Nedanför sista bänkraden har studenterna grävt sig ner till hövdingens hus. Jorden är sotsvart och hårt packad.

Ut i verkligheten

Erik Johansson drar av sig handskarna och borstar av händerna på de gröna arbetsbyxorna innan han hälsar. Han är en av studenterna på masterutbildningen i arkeologi och antikens historia.

Hur känns det att sitta på huk hela dagarna?

– Det gör ont i knäna och ryggen de första dagarna, men sedan vänjer man sig, säger Erik Johansson.

Tillsammans med 17 kurskamrater är han ute på en tre veckor lång fältkurs i Uppåkra.

– Det är roligt att hitta saker. Man har läst så mycket litteratur och pluggat så länge och så får man komma ut och göra det på riktigt.

Erik har grävt fram en stor stenhög. I mitten av stenhögen finns ett hål. Han berättar att en av byggnadens bärande stolpar suttit nedkilad i hålet.

– Det handlar om att förstå strukturer. Medan andra bara ser ett hål med sten, ser jag stolpen och husstrukturen framför mig.

En anledning till att Uppåkra blev stort var läget. Intill en forntida landsväg och med mindre än en mil till kusten blomstrade handeln. Fynden visar på avancerat lokalt hantverk, men även på omfattande handel med stora delar av Europa.

Kulthuset var en annan anledning till att Uppåkra blev mäktigt. Till de religiösa festerna kom folk från hela Skåne.

– Då kan här ha luktat som Kiviks marknad, säger Karl-Magnus Lenntorp om festerna som hölls runt midsommar.

Staden Lund tillkommer

I samband med kristnandet av Skåne på 1000-talet förflyttades de asatroende Uppåkraborna till den nytillkomna staden Lund. Det satte punkt för Uppåkras tusenåriga storhetstid. Bosättningen delades upp i ”Södra Uppåkra” och ”Det andra Uppåkra” som så småningom föll i glömska.

– Tidigare talades det bara om Birka i järnålderssammanhang. Ingen kände till att det funnits en så betydelsefull plats i Skåne. Varje gång man hittar något nytt skrivs historien om, säger Erik Johansson.

Text: Kajsa-Stina Kalin

Foto: Henrik Larsson

Denna artikel skrevs 09 november 2009 klockan 12:54 i kategorierna [Forskning](#), [Högerspalten](#). Du kan följa alla kommentarer i vårt [RSS 2.0](#)-flöde. Du kan [kommentera](#), eller [trackbacka](#) från din egen sida.

Mest lästa i kategorin

- [”Tillgängliga HIV-tester behövs i Lund”](#)
- [Amelia 2.0](#)
- [”Det är dags för en dragbal i AF-borgen”](#)
- [”Föräldrarnas plånbok styr”](#)
- [Beat it, Iran](#)